

SNA, fond MV, kartón 3, 523/1938.

Dokument 109

Nariadenie Prezídia krajinského úradu v Bratislave z 2. 11. 1938, aby Židia pri okupácii južného Slovenska Maďarskom po I. Viedenskej arbitráži ostali na odstúpených územiach a nemohli sa dostať na Slovensko. Potulní Rómovia mali byť odtransportovaní na územia, ktoré pripadli Maďarsku.

Prezídium krajinského úradu v Bratislave.

Číslo: 68.496/38 prez.

Bratislava, dňa 2. novembra 1938.

Potulní cigáni a židia.

Prísne dôverné!

Všetkých pp. prednostom politických a štátnych
policajných úradov I. stolice na Slovensku.

Krajinský úrad upravuje pp. prednostov úradov, aby v súvislosti s odovzdaním niektorých krajov Slovenska Maďarsku, postarali sa o to, aby potulní cigáni boli odstránení do maďarských krajov, ktoré budú Maďarsku odstúpené a v ktorých sa títo cigáni i tak väčšinou zdržovali, aby potom títo potulní cigáni, ktorí sú väčšinou bez domovského práva a štátneho občianstva ostali v Maďarsku.

Čo sa týka židov, nech je urobené opatrenie, aby zostali pri odovzdaní maďarských krajov na svojich miestach a aby im bola znemožnená evakuácia alebo odjazd do krajov, ktoré odovzdané nebudú.

Krajinský prezident:
(nečitateľný odpis)

ŠOKA Zvolen (so sídlom na Ostrej Lüke), fond OÚ Zvolen, kartón 58, 210/1939 prez.

Dokument 110

Nariadenie Jozefa Tisu z 4. 11. 1938 na deportácie nemajetných Židov z územia celého Slovenska na územia odstúpených Maďarsku. Súčasne bohatí Židia s majetkom nad 500.000,- Kč mali byť dočasne internovaní, aby nemohli opustiť územie Slovenska.

Polic. riaditeľstvo v Bratislave. Dr. Kozinka.

Telefonogram

Podľa rozdeľovača nedávať do okr. ktoré pripadnú Maďarsku

Z rozkazu pána ministerského predsedu Dr. Tisu nariaďuje sa za účelom dosiahnutia rýchlejšieho vyriešenia židovského problému na Slovensku premiestniť väčšinu tu usadlých židov bez hmotných prostriedkov do postúpených území ešte pred obsadným Maďarmi. Preto je treba najneskoršie do 5. XI. 1938 urobiť tieto opatrenia:

1./ Je treba upovedomiť do 12 hod. poľudňajších dňa 4. XI. 1938 všetky policajné úrady a četnícke stanice ako aj vedúcich jednotiek Hlinkovej gardy na Slovensku, aby zadržali vo svojich obvodoch sa zdržujúcich židov a postrkovali ich i so svojimi rodinnými príslušníkmi v hromadných transportoch na nákladných autách najneskoršie do 24 hod. dňa 4. XI. 1938 cez nové hranice.

2./ treba židom ponechať iba primerané stravné Kč 50³.- na osobu.

3./ Kde povoľujú miestne pomery treba týchto Židov zaviesť do vnútra odstúpených území niekoľko km. ďaleko.

4./ Treba uzamknúť a zapečatiť pomocou štátnych orgánov byty a obchodné miestnosti týchto postrkovaných židov. Podobne majú tieto orgány zisťovať ešte pred postrkom majetko-právne pomery, keď takéto vôbec jestvujú pri čom treba váhu klásť najmä na sporiteľné a bankové knižky.

5./ Úradné služobné miesta majú predložiť centrále pre riešenie židovského problému na Slovensku polic. riaditeľstvu v Bratislave Dr. Falatovi presný výkaz všetkých postrkovaných židov s ich osobnými dátami ako aj zoznam všetkých uzamknutých miestností obchodov a zaisteného materiálu.

6./ Termín na tieto podania je 6. nov. 1938.

7./ Zaistený materiál zostane na príslušných služobných miestach až do ďalšieho nariadenia.

II./ Všetci majetní židia, žijúci na Slovensku s majetkom vyše 500.000.- Kč. majú byť vzatý najneskoršie do 24 hodín 4. nov. 1938 do dočasnej väzby, aby sa zabránilo dáckemu odnášaniamu majetku. Po zistení majetku-právnych vecí majú podať úradné služobné miesta na centrálu pre riešenie židovského problému na Slovensku zprávu o každom jednotlivom prípade. Od prepustenia týchto dočasne zatknutých treba upustiť. Ďalšie úpravy udeľuje centrála pre riešenie židovského problému na Slovensku v Bratislave.

³ Ministerstvo hospodárstva už 3. 11. 1938 poskytlo Slovenskej tlačovej kancelárii nasledovné upozornenie. „Upozornenie. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej krajiny upozorňuje, že je zakázané vyvážať na územie, ktoré prípadne Maďarsku peniaze, cennosti a iný majetok akéhokoľvek druhu, jestliže sa to deje zrejme s úmyslom zašantročenia majetku do Maďarsku. (...)“. SNA, fond MH, kartón 1, 550/38 prez.

III./ Nariadenia pod I. a II. nevzťahujú sa na židov cudzej príslušnosti /výnimku tvoria iba Židia príslušníci poľskej, nemeckej, maďarskej a rumunskej zeme/.

Tieto smernice upraví na svoju zodpovednosť okresný náčelník dľa miestnych pomerov.

ŠOKA Zvolen (so sídlom na Ostrej Lúke), fond OÚ Zvolen, kartón 58, 210/1939 prez.

Dokument 111

Zmena nariadenia Jozefa Tisu 4. 11. 1938. Deportácie sa mali týkať len Židov - cudzincov a Židov – bezdomovcov. Súčasne bolo nariadené, aby boli deportovaní Židia do svojich domovských obcí.

Policajné riaditeľstvo v Bratislave. Srdienko.

Telefonogram

Ohľadom premiestnenia a zatknutia židov, ktorý bol vydaný okresným úradom sa podľa rozhodnutia ministerského predsedu Slovenskej krajiny pozmeňuje takto:

1./ židia, cudzinci: poľskí, maďarskí atď., bez domovci nech sú ihneď premiestnení autobusmi, alebo inými prostriedkami do odstúpeného územia ešte pred obsadením Maďarmi do hĺbky najmenej 20 km.

2./ Židia, ktorí nemajú domovské právo v obci, kde sa zdržujú, nech sú urýchlene vypovedaní do ich domovských obcí. Ohľadom peňazi a zapečatení bytov zostáva v platnosti telefonogram pôvodný.

Dajte ďalej okresným úradom dľa rozdelovača⁴.

4. XI. 1938. o 21. 20 Dolejš.

ŠOKA Zvolen (so sídlom na Ostrej Lúke), fond OÚ Zvolen, kartón 58, 210/1939 prez.

Dokument 112

List Prezídia ministerstva hospodárstva z 5. 11. 1938 ministerstvu vnútra o možných negatívnych hospodárskych dôsledkoch deportácií.

Prezídium ministerstva hospodárstva Krajiny Slovenskej

Čís.: 611/prez.1938.

Bratislava, dňa 5. novembra 1938

⁴ Pod textom sú uvedené okresy B. Bystrica, B. Štiavnica, Krupina, Nová Baňa, Brezno a Kremnica.